



## Γενική Ἐκκλησιαστική Ἱστορία

Καθ. Ἰωάννης Ἄντ. Παναγιωτόπουλος  
Τμήμα Θεολογίας, Θεολογική Σχολή,  
Ἐθνικὸ καὶ Καποδιστριακὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν

# Ἀντιχρηματοδοτισμός - Νεοχρηματοδοτισμός

**433: Ὅρος τῶν Διαλλαγῶν**

**451: Ὅρος τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου**

- **ἀντίθεση** φιλοσοφικῆς σκέψης **καὶ** ἐμπειρίας τῆς πίστεως
- ἐκλετικὴ χρήση τῶν φιλοσοφικῶν ὄρων
- **μεταξὺ** Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας
- τὸ «ἐνυπόστατο» τῆς ἀνθρώπινης φύσεως στὸ πρόσωπο τοῦ θείου Λόγου



## Ἀντιχαλκηδομισμός (451-482)

**451:** κανόνας ΚΗ' τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου

**452:** Διατάγματα (3) αὐτοκράτορα Μαρκιανοῦ (450-457) : ἀύστηρότητα τοῦ Γ' Διατάγματος (6 Ἰουλίου 452)

**452 - 453:** μοναχὸς Θεοδόσιος κατὰ Ἱεροσολύμων Ἰουβενάλιου  
ὑποστηρικτὲς Χαλκηδόνης:

Εὐθύμιος (†473)

Σάββας (†532)

Θεοδόσιος (†529)

**Ἀλεξάνδρεια:** ἐκλογή τοῦ Προτερίου (451-457)

➤ ἀντιπαράθεση μὲ τοὺς μοναχοὺς τῆς Αἴγυπτου

➤ τραγικὰ γεγονότα

➤ ἐγκατάλειψη τοῦ πατριάρχου ἀπὸ Τιμόθεο Αἴλουρο καὶ Πέτρο Μογγό

**454:** θάνατος Διόσκορου στὴ Γάγγρα



**457:** αὐτοκράτορας Λέων Α' (457-474)

**457:** Δολοφονεῖται ἀπὸ τὸν ὄχλο στὸ βαπτιστήριο τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ ὁ πατριάρχης Προτέριος

**457 - 460:** πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ὁ **Τιμόθεος Αἴλουρος**

*ἀθρόες χειροτονίες ἀντιχαλκηδονίων*

Σύνοδος Ἀλεξανδρείας: ἀναθεματισμὸς Χαλκηδόνας, Ρώμης  
Λέοντα καὶ Κωνσταντινουπόλεως Ἀνατολίου

**460:** ἔξορία Τιμοθέου Αἴλουρου στὴ Γάγγρα, καὶ μετὰ Χερσώνα

**460-475:** Τιμόθεος Β' ὁ Σαλοφακίολος

**474:** σφετεριστὴς Βασιλίσκος

**ἀποκατάσταση:** Ἀλεξανδρείας Τιμοθέου (575-477)

Ἀντιοχείας Πέτρου Κναφέως (475-477)

## 476: Ἐγκύκλιον Διάταγμα

Ἐπέγραψαν:

Ἀλεξανδρείας Τιμόθεος Αἴλουρος

Ἀντιοχείας Πέτρος Κναφεύς

Ἱεροσολύμων Ἀναστάσιος (458-478) : *πιθανότατα*

Δὲν ὑπέγραψε:

Κωνσταντινουπόλεως Ἀκάκιος (472-489)

Ἀντίσταση τοῦ Ἀκακίου : ἔκδοση τοῦ *Ἀντεγκυκλίου* ἀπὸ τὸν Βασιλίσκο

477: ἐπικράτηση τοῦ αὐτοκράτορα Ζήνωνος (474-491)

καθαίρεση τῶν Τιμοθέου καὶ Πέτρου

# Ἀκακιανὸ Σχίσμα (484-519)

## 482: «Ἐνωτικὸν» τοῦ Ζήνωνος

θεολογικὴ βάση: ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ σὲ ἀναλογία πρὸς τὸν **Ὅρο τῶν Διαλλαγῶν**.

**Ἐπέγραψαν:**

Κωνσταντινουπόλεως Ἀκάκιος (472-489)

Ἱεροσολύμων Μαρτύριος (478-486)

**Δὲν ὑπέγραψαν:**

Ρώμης Φήλιξ Γ' (483-492)

Ἀλεξανδρείας Ἰωάννης Α' Ταλαίας (482)

Ἀντιοχείας Καλανδίων (479-484)

**Ἐπέγραψαν:**

Ἀλεξανδρείας Πέτρος Γ' Μογγός (482-489)

Ἀντιοχείας Πέτρος Κναφεύς (485-489)



**484:** Σύνοδος Ρώμης : καθαίρεση Κωνσταντινουπόλεως Ἀκακίου ἐπειδὴ κοινώνησε μὲ τὸν Πέτρο Μογγό.

*ἀποτυχία τοῦ Ἑνωτικοῦ ἀφοῦ δὲν ἐπετεύχθηκε ἡ σύμφωνη γνώμη τῶν πέντε πατριαρχῶν*

**484:** διαγραφή Φήλικα ἀπὸ τὰ Δίπτυχα τῆς Κωνσταντινουπόλεως  
δημιουργία τῶν «Ἀκεφάλων»

**490:** Διακοπὴ κοινωνίας Κωνσταντινουπόλεως - Ἀλεξανδρείας

- Κωνσταντινουπόλεως Εὐφήμιος (490-496)

- Κωνσταντινουπόλεως Μακεδόσιος (496-511)

- Ἀλεξανδρείας Ἀθανάσιος Β' (490-497)

- Ἀλεξανδρείας Ἰωάννης Β' ὁ Μονάζων (497-505)

- Ἀλεξανδρείας Ἰωάννης Γ' ὁ Νικαιώτης (505-516)

- Ἀντιοχείας Παλλάδιος (488-498)
- Ἀντιοχείας Φλαβιανὸς Β' (498-512)
- Ἀντιοχείας Σεβήρο (512-518) - Ἱεραπόλεως Φιλόξενο
  
- Ἱεροσολύμων Ἡλίας (494-516)

**491:** αὐτοκράτορας Ἀναστάσιος Α' (491-518)

ὀρκίσθηκε σεβασμὸ στὴν Ὁρθόδοξη πίστι  
σταδιακὴ μετακίνηση ὑπὲρ τῶν ἀντιχαλκηδονίων  
ρωμαῖος συγκλητικὸς Φῆστος  
Σεβήρος (στὴν Κωνσταντινούπολη 508-511)  
ἔκδοση τοῦ «Τύπου»

**496-498:** Ρώμης Ἀναστάσιος Β'

ἀντίπαλος Σεβήρου : Νηφάλιος ἐξ Ἀλεξανδρείας

**511:** Σύνοδος Σιδῶνος

**511:** Κωνσταντινουπόλεως Τιμόθεος (511-518)

Ἀντιοχείας Σεβήρος (511-518)

ἀντίδραση: Ἱεροσολύμων Ἡλίας καὶ μοναχοὶ Παλαιστίνης

Ἱεροσολύμων Ἰωάννης Γ' (516-524)

**512 - 513:** ἐπανάσταση Βιταλιανοῦ

Ρόλος:

Θεσσαλονίκης Δωρόθεος

Ρώμης Ὁρμίσδας (514-523)

➤ ἡ ἀνάγκη σύγκλησης Συνόδου



# Ἔγγραφο τοῦ Ἀκακιανοῦ Σχίσματος (519)

**518-527: Ἰουστίνος Α΄**

*δράση τῶν Ἀκοιμήτων μοναχῶν*

**518-520: Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννης Β΄ Καππαδόκης**

**518: Ἐνδημούσα Ἀγίας Σοφίας**

Ἀντιοχείας Σεβήρος → Ἀλεξανδρείας Τιμόθεος Γ΄ (517-535)

**518: Ἀντιοχείας Παῦλος (519-521)**

Ἱεροσολύμων Ἰωάννης (516-524) καὶ Πέτρος (524-552)

**Λίβελος Πίστεως (Formula Hormisdæ) →**

**Ἐπιστολή Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννη Β΄ (Mansi 8, 451-452)**

# Νεοχαλκηδονισμός (519-553)

1. Κατάρρευση του δυτικού Κράτους (476),
2. Ἐπιδρομὲς Περσῶν,
3. ἐχθρότητα ἀντιχαλκηδόνιων μοναχῶν,
4. ἐσωτερικὴ διαίρεση ἀντιχαλκηδονίων,
5. παλινδρομήσεις Ἰουστινιανοῦ (527-565),
6. ἀξιοποίηση θεολογίας Ἀλεξανδρείας Κυρίλλου.

Λεόντιος Βυζάντιος (485-π. 543) = *ἐνυπόστατον*

ἐγκατάσταση Σεβήρου στὴν Αἴγυπτο ≠ Σέργιος ὁ Γραμματικός, Ἰουλιανὸς Ἀλικαρνασσοῦ ⇒ **Ἀφθαρτοδοκητισμός** ⇒ **Ἀκτιστίτες**.

**532:** θεολογική Διάσκεψη Κωνσταντινουπόλεως

**535:** έκλογή επισκόπου Ἀλεξανδρείας

Γαϊνᾶς ≠ Θεοδόσιος Α' (535-566).

Ἰωάννης Φιλόπρονος ≠ πρεσβύτερος Τιμόθεος

διάκονος Θεμίστιος ⇒ Ἀγνοῆτες

**536:** Ἐνδημούσα Κωνσταντινουπόλεως : καταδίκη Σεβήρου



# Ἡ Θεοπασχίτικὴ ἔριδα (519-536)

Σκύθες μοναχοί:

Μαξέντιος, Ἀχίλλιος, Ἰωάννης, Λεόντιος, Μαυρίτιος.

«τὸν ἓνα τῆς Τριάδος πεπονθέναι σαρκί»

**532:** θεολογικὴ Διάσκεψη Κωνσταντινουπόλεως

**533 Μαρτίου 5:** Θεοπασχητικὸ Διάταγμα

➤ Κωνσταντινουπόλεως Ἄνθιμος Α' (535-536)

➤ Ἀλεξανδρείας Θεοδόσιος Α' (535-566)

➤ Ρώμης Ἀγαπητός (535-536)

**536:** Ἐνδημούσα Κωνσταντινουπόλεως : Κωνσταντινουπόλεως Μηνᾶς (536-552).

➤ Ἀλεξανδρείας Παῦλος (538-540).

## Διάταγμα κατὰ τοῦ Ὁριγενισμοῦ (543)

Εὐσέβιος, πρεσβύτερος Κωνσταντινουπόλεως

Θεόδωρος Ἀσκιδᾶς, ἔξαρχος Νέας Λαύρας

Δομετιανός, ἡγούμενος Μονῆς Μαρτυρίου

**537:** Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας Θεόδωρος

Ἀγκύρας Δομετιανός

➤ Νέα Λαύρα Παλαιστίνης : Λεόντιος Βυζάντιος

**537:** Μεγάλη Λαύρα : νέος ἡγούμενος Γελάσιος

## **540:** Σύνοδος Γάζας

Ρώμης ➤ αποκρισιάριος Πελάγιος

Κωνσταντινουπόλεως ➤ Ἐφέσου Ὑπάτιος

Ἀντιοχείας Ἐφραίμιος (527-545)

Ἱεροσολύμων Πέτρος (524-552)

ὑπόδικος: Ἀλεξανδρείας Παῦλος

➤ Ἀλεξανδρείας Ζωΐλος (540-551)

**543:** Διάταγμα : Δέκα (10) ἀναθεματισμοί

**543:** Ἐνδημούσα Κωνσταντινουπόλεως : 15 συνοδικοὶ ἀναθεματισμοί.

## Διάταγμα κατὰ τῶν «Τριῶν Κεφαλαίων» (544)

- α) τοῦ προσώπου καὶ τῶν ἔργων τοῦ Μοψουεστίας Θεοδώρου,
- β) τῶν ἔργων τοῦ Κύρου Θεοδωρήτου κατὰ τοῦ Ἀλεξανδρείας Κυρίλλου, καὶ
- γ) τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἐδέσσης Ἰβρα πρὸς Μάριν.

➤ «Κεφάλαια» : θεολογικὲς θέσεις + ἀναθεματισμός

α. ἐνωτικὴ πολιτικὴ τοῦ Ἰουστινιανοῦ

β. ἐνωτικὸς χαρακτήρας τοῦ νεοχαλκηδονισμοῦ

➤ ὑπέγραψε ὁ Κωνσταντινουπόλεως Μηνᾶς

ἀγνοήθηκε ὁ παπικὸς ἀποκρισιάρης Στέφανος

**548:** *judicatum* πάπα Βιγιλίου

**547:** ἄρνηση Ἀλεξανδρείας Ζωΐλου: Ἀπολινάριος (551-570)

Ἀντιοχείας Ἐφραίμιος (527-545), Δόμνος Γ' (545-559)

Ἱεροσολύμων Πέτρος (524-552), Μακάριος (552, 564-575), Εὐστόχιος (552-564)

- **Ε΄ Οίκουμενική Σύνοδος 553**

**Ίουστινιανός → ἦταν πολὺ εὐκόλο νὰ ἀρχίσει μιὰ θεολογικὴ ἔριδα, ἀλλὰ ἦταν πολὺ δύσκολο νὰ κλείσει**

**550:** (νέα) θεολογικὴ Διάσκεψη Κωνσταντινουπόλεως:

α. ἐγκαταλείφθηκε ἡ διαδικασία ἐπιβολῆς τοῦ Διατάγματος τῶν «Τριῶν Κεφαλαίων»

β. τὴ συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας ἐκφράζει ἡ **Οἰκουμενικὴ Σύνοδος**

**550:** ἐπαρχιακὴ σύνοδος Δευτέρα Κιλικίας στὴ Μοψουεστία  
ἐπαρχιακὴ σύνοδος Συρίας

**551:** Διάταγμα ἀναιρέσεως τοῦ ἔργου τοῦ Φακούνδου Ἐρμιανῆς

**551:** σύγκρουση πάπα Βιγιλίου - Ἰουστινιανοῦ

**552:** Κωνσταντινουπόλεως Εὐτύχιος (552-570)

Ἱεροσολύμων Εὐστόχιος (552-564)

**5 Μαΐου 553:** Έναρξη τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως Β΄

**14 Μαΐου 553:** Constitutum I

**26 Μαΐου 553:** Ζ΄ Συνεδρία : διαγραφή ὀνόματος πάπα / μὴ διακοπή κοινωνίας μετὴν ἐκκλησία Ρώμης

➤ ἀντιπροτάσεις πάπα Βιγιλίου

➤ ἡ Σύνοδος ἀπέρριψε τὴν πρόταση τοῦ *contradictio*

**2 Ἰουνίου 553:** Η΄ Συνεδρία : ὀλοκλήρωση τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως Β΄

συμμετείχαν 164 ἐπίσκοποι

*πρακτικὰ Συνόδου*

Ὑπόμνημα τῆς Συνόδου

**22 Φεβρουαρίου 554:** Constitutum II



**7 'Ιουνίου 555:** θάνατος Βιγιλίου στη Σικελία

**556-561:** πάπας Ρώμης Πελάγιος Α΄

**572:** ἀποκατάσταση κοινωνίας Ρώμης - Μεδιολάνων

**689:** ἀποκατάσταση κοινωνίας Ρώμης - 'Ακυληίας

➤ **'Ανατολή:** 'Ιάκωβος Βαραδαΐος ἢ Ζάνζαλος (543-578)

**563:** Διάταγμα 'Αφθαρτοδοκητισμοῦ

**564:** καθαίρεση Κωνσταντινουπόλεως Εὐτυχίου

**564:** πατριαρχική σύνοδος 'Αντιοχείας ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ 'Αναστασίου Α΄ (559-570)

**565-578:** 'Ιουστίνος Β΄

**567:** Διάταγμα ἀνανέωσης τοῦ «'Ενωτικοῦ τοῦ Ζήνωνα».

**578-582:** Τιβέριος Β΄

**582-602:** Μαυρίκιος